SAVAITINIS LAIKRAŠTIS
"KATALIKAS"
Išeina kas Ketvergas Chicago, Ill.

Kaina metams:
Amerikoje....$2.00 Į Užsienį...$2.50
Prenumerata tur but iškalno užmokėta.

"Kataliko" spaustuvėje spaudinasi visokios knygos, konstitucijos ir tt. Darbas atliekamas labai puikiai, greitai ir pigiai. Užsirašydami "Kataliką," siųskit prenumeratą arba laiškus sekančiu antrašu:

JOHN M. TANANEVICZ
3244 So. Morgan St. CHICAGO, ILL.

KATALIKAS

THE LITHUANIAN WEEKLY
"KATALIKAS"
Published every Thursday
at Chicago, Ill.
Subscription $2.00 per Year.

Advertising Rates on Application.
Book and Job printing in Lithuanian, Polish, English and all other modern Languages : : : :

All Communications must be addressed:
JOHN M. TANANEVICZ
3244 So. Morgan St. Chicago, Ill.

Savaitinis Laikraštis Pašvęstas Reikalams Lietuvių Katalikų Amerikoje.

No. 2 Chicago, Ill., 7 d. Sausio (January) 1909m. Metai XI

ENTERED AS SECOND-CLASS MATTER JAN. 25, 1899 AT THE POST OFFICE AT CHICAGO, ILL. UNDER ACT OF MARCH 3, 1899

Dr. Alexander Rackus
ANTIQUARIAN & NUMISMATIST
3065 W. 43rd St., Chicago

Politiškos Žinios.

Rusija.

Caras laka kraują.

Sausio 1 dieną (naujo kalend.) Jekaterinoslave pasibaigė straikuojančių ant gelžkelių 1905 metais bįla. Ir teismas išdavė labai originališką ištarmę. 40 žmonių pasmerkė miriop, 12 iki gyvos galvos katorgon, 42 katorgon ant ilgesnio ir trumpesnio laiko, o 39 paliuosuota. Tarpe pasmerktų miriop 8 esama revoliucijonierių.

Ištarmės aštrumas ir teismo neteisingumas sujudino visą Rusijos visuomenę, o juo labiaus dėl to, kad daugumas ant gelžkelių anais metais straikavo, bet nubausta štai tik kelios dešimtįs. Kituose miestuose jų bįlos net neperkratinėta.

Baisųs dalykai Rusijoje veikiami...

Dumoje protestas.

Dumos atstovai, konstitucijiniai demokratai ir socijalistai, išgirdę Jekaterinoslavo teismo tokią baisią ant nekaltų žmonių ištarmę, labai susirupino ir nutarė viename posėdžių Dumai perstatyti tas baisenybes ir užprotestuoti prieš teismų kraugeringumą. Taigi konstitucijinis demokratas, prof. Milukov, viename Dumos posėdžių įnešė savo partijos ir socijalistų rezoliuciją priešai tas žmogžudybes, reikalaudamas, idant Duma toms barbarystėms padarytų galą. Rezoliucijoje buvo pasakyta, kad Rusija virsta į barbarų kraštą. Piktadarybes gimdo pati valdžia taip biauriai persekiodama laisvės ieškotojus.

Kadangi Dumoje dauguma reakcijonierių, tatai balsuojant nupuolė, tada viršui minėtų partijų atstovai, šaukdami į dešinuosius ir į valdžią "korikai", "žmogžudžiai" ir tt., posėdį apleido.

Tečiaus paskui spalininkų kliubas įnešė formališką protestą prieš teismą ir pareikalavo bįlas išnaujo perkratyti.

Carui bomba.

Peterburge prie Nevsko Prospekto vienoj valgykloj nepažįstamas vyriškis su studento uniforma paliko dailiai suvyniotą pundelį. Jam išėjus pundelis su visu smarkumu plyšo ir beveik visą valgyklą sunaikino. Vienas tarnų užmuštas ir keli svečiai sužeisti. Policija nepažįstamo žmogaus paieško.

Apie tą patį atsitikimą pranešta ir į Londoną, bet tenai sakoma, kad bomba buvus paskirta carui ir tuojaus po jos plyšimui susektas suokalbis. Tuoj areštuota 20 asmenų. Smulkmenų stoka.

Maskvos policijos darbai.

Apie Maskvos policijos darbus rašo lenkų "Kraj" atkartodamas sukilusius rusų spaudoje balsus: Negirdėto Maskvos skandalo obalsis tebeskamba Rusijos laikraščių skiltyse. Senatoriaus Garino revizija iškėlė eikštėn tokius policijos darbus, apie kurius kalbant galima vien atkartoti ministerių pirmininko Stolypino žodžius: "Tai buvo puota, suruošta džumos metu. Sunku tikėti, kad vienoje vietoje — kuomet tėvynėje siautė audra — galėtų tiek nešvarumo tiek piktadarybės buti".

Policija eina išvien su galvažudžiais ir vagimis, dalijasi grobiu, slepiamu slaptosios policijos valdininko bute! Miesto viršininkas kaltinamas svetimo turto pasisavinime, neteisingų dokumentų dirbime, kyšių ėmime ir visokiais budais vertime gyventojų mokėti sau duoklę. Jo "tokių darbų" surašas užima akte 300 lapų. Ir nenoromis veržiasi į galvą. Kuzmin-Karavajevo balsas, šaukiantis pamanyti apie tuos gyvenimo santikius, kurie leidžia galvažudybėms ir vagybėms taip puikiai plėtoties tuose žmonių sluogsniuose, kurie yra pašaukti piliečių gyvybę ir turtą sergėti.

Apie policmeisterio nužudymą.

Teisingai "Slovo" parašė apie skandalą, atsitikusį Maskvoje... "kas ten darėsi, taspats darosi kasdien provincijos gyvenime"...

"Rieč" korespondentas iš Tifliso sitaip rašo apie Tifliso policmeisterio nužudymą:

"Patraukus teisman tardymo skyriaus viršininką Mačivskį, prisiėjo tą-pat padaryti ir su policmeisteriu, papulkininku Cichockiu. Tas paskutinis, turėdamas platus ryšius su aukštesniais valdininkais, turėjo ir laisvę plačiai veikti. Mieste daug buvo paklydę visokių kalbų apie policmeisterio reikalavimus iš gyventojų pinigų amžinai paskolai. Atvirumas, su kuriuo veikė policmeisterio pavaldiniai, slaptosios policijos agentai, — ekspropriatoriai — verzdavo spėti, jog už jų nugarų stovi koks aukštasis valdininkas, jų darbų globėjas. Ir ištikrųjų, nors tie slaptosios policijos agentai prisipažino, jog Tifliso ekspropriacijos atsitikdavo su Cichockio žinia, vis dėlto Cichockis dar ilgai laikėsi savo vietos, nuo kurios tik atvykęs Tiflisan Kaukazo vietininkas pašalino jį. Patyręs apie savo pašalinimą ir teisman patraukimą, Cichockis nusišovė.

Marijavitų klausimas.

Marijavitų kunigus Kovalskį ir Pruchnievskį priiminėjo pas save ministerių pirmininkas Stolypinas. Marijavitų atstovai meldė kogreičiausiai užtvirtinti marijavitų sąjungos įstatymus.

Stolypinas su didele užuojauta klausėsi jų tikybos mokslo išaiškinimo. Marijavitai apleido ministerių pirmininką su stipria viltimi, jog jų sąjungos užtvirtinimui pritars aukštieji valdininkai. Lapkričio 28 d. marijavitų kunigai išvažiavo iš Peterburgo į Varšavą.

Universiteto autonomija.

Senatas šitaip aiškino universiteto autonomiją: 1. Caro įsakymas duotas 1905 m. Rugpiuočio 27 d., leidžia universiteto mokslo išguldymo tvarką, bet neduoda toms taryboms teisių ką-nors naujo įvesti, kas nesutiktų su veikiančiais įstatymais ir taisyklėmis; 2. taip-pat tas įsakymas neatima žmonių švietimo ministeriui pilnų teisių kontroliuoti ir prižiurėti universiteto ir kitų aukštesniųjų mokslo įstaigų tarybų veikimą, ir atitaisyti daromus tame veikime nenuoseklumus.

Indijos.

Indijose maištai nėra nauiena. Tenaitiniai gyventojai vis labiau priešinasi Anglijos valdžiai ir nuolatos tai vienur, tai kitur sukelia prieš valdžią maištus. Ir nekurie taigi diplomatai mano, kaip ilgai Anglija leis Indijų gyventojams maištus kelti?

Senyvas vice-karalius, lordas Minto, nesenai apreiškė, kad baisiai pradėsiąs bausti bengalus, jaigu jie nesustosią žengti keliais tais, kuriais dabar žengia, bet tie grasinimai liko be jokių pasekmių. Bengalai juokiasi iš vice karaliaus, o policija tuotarpu labai apsunkinta jo asmens dabojimu.

Trumpoj ateityj lordui Minto įsakius turės susirinkti aukščiausioji taryba. Dabar jau tos tarybos sąnariai iš visų kraštų skubinasi į Kalkutą. Eina gandas, kad tame tarybos susirinkime busiąs priimtas aktas prieš piktadarybes taip, kaip kadaisia Anglijos atstovų butas prieš sumišusius airius priėmė aktą 24 valandų bėgyj. Sakoma, kad tasai valdiškas radikališkas pasielgimas esą reikalingas, nes kitaip valdžia jokiu budu negalinti įvesti Indijose tvarkos. Dabartiniai įstatai esą labai silpni, dėlto tenai ir dasileidžiama tiek daug piktadarybių.

Dabartiniai įstatai visai per siauri Bengalijai, kur esama buklų advokatų. Nesenai vienoje bįloje apie bombų mėtymą vienas advokatas iš apginimo pusės apreiškė, kad karalius Edvardas savo sosto kalboj apreiškęs, kad jo šalyse už jurų-marių visur viešpataujanti ramybė. Taigi dėlei tos priežasties advokatas priešinosi apskųstojo nubaudimui.

Kožna diena atneša bent kokį gyventojų nelojališkumą. Antai vieną dieną Nagpore karalienės Viktorijos stovylą aptepė derve ir tai senai poniutei nusuko nosį. Netoli Kalkutos vėl norėta nuo bėgių numesti traukinį, kuriuomi važiavo valdininkai.

Telegramai taipgi nesenai pranešė, kad viename kalėjime nužudytas kalėjimo sargas. Tuojaus už tai areštuota du vyriškiu ir tuojaus pasmerkta miriop. Vienas tuojaus pakartas ir jo lavonas atiduotas giminėms sudeginimui. Bengalai su didžiausia iškilmybe ir pro ašaras savo brolį ir draugą ant laužo sudegino.

Antras pakartas savaitė atgalios ir valdžia klaidos jau nepadarius, neatidavus giminėms lavono, dėlto nebuta iškilmingo deginimo, nebuta susirinkimo ir nedegta kerštu prieš valdžią už žudymą žmonių. Tečiaus vistiek jo pakorimo dienoje Kalkutoje visur švęsta, metavota, gatvėmis basai vaikščiota.

Taigi dabar aukščiausioji taryba nuspręs, kokių priemonių pasigauti, idant piktadarių skaitlių sumažintų ir įvesti krašte tvarką.

Ispanija.

Kad karalius Alfonsas XIII mylį visokios ryšies sportus (linksmus laiko praleidimus), tai tas žinoma visoje Europoje. Karalius nesenai iškakęs į Andalusiją ir tenai praleidęs daug laiko.

Publika ir presa tą karaliaus sportų ir abelnai medžiojimų labai nemyli, dėlto jau senai jis kritikuojamas. Tečiaus pastarųjų laikų kritika jau tiesiok ant karaliaus užsipuola ir reikalauja, kad jisai daugiau rupintųs krašto reikalais. Daugiausia karaliaus pasielgimui kritikuoja liberališkas dienraštis "Mundo".

Niekas taip negerbia savo jauno karaliaus, kaip męs — rašo "Mundo". — Jisai turi daug ypatybių ir gaila mums, kad kasdieną humoro laikraščiuose atrandama jo karikaturas, kurios karaliui labai netiktų. — Ir ant galo "Mundo" priduria: Mųsų nelaimingas, tamsus ir vargstantis kraštas reikalauja geros rankos, kuriaja butų galima jis laimingai valdyti!

Tatai jau visur pradedama karalius mokyti, kaip jie tur gyventi, nesauvaliauti, dirbti savo tautų labui. Gal nekurius ir privers taip daryti. O butų laikas karaliams nustojus karaliauti senobiniu budu.

Venezuelė.

Pastaromis Gruodžio dienomis Venezuelėje atsitiko negirdėtas daiktas. Naujai apsišaukusio prezidento Gomezo šalininkai su ex-prezidento Castro šalininkais pradėjo kruviną kovą už savo teises. Kanonierė "Mirranda" turėjo prisakymą pergabenti valdininkus iš La Guayry į Macuro. Kuomet kanonierė įplaukė minėtan uostan, Castro šalininkas, generolas Torres, pasitiko su kanuolių šoviniais. Prasidėjo kova ir tesėsi kelias valandas. Galop kanonierė privalėjo pasitraukti šalin ir plaukti atgalios, idant su savimi pasiimti daugiau kareivių ir amunicijos. Abiejose pusėse buvo užmuštų ir sužeistų.

Kuomet apie tai pranešta Castro, dabar esančiam Berlyne, jisai labai nusidžiaugęs, nes patyręs, jog savo tėvynėje dar turįs bičiuolių.

Ir viskas ne taip lengvai praslinks. Jaigu Castro išdrįs grįšti, tai Venezuelėj gali užgimti naminis karas, nes ne visi Gomezui prijaučia.

Anglija.

Kalėdos ir Nauji Metai Anglijoje buvo liudni, kadangi šimtai tukstančių darbininkų straikuoja be darbo ir miršta badumi. Aršiausias vienok darbininkų padėjimas Londone ir Glasgove ir išilgai upės Tyne, o taipgi ir kitur, kur randasi laivų dokai, kurie dabar uždaryti ir tukstančiai žmonių neturi darbo.

Maži darbininkų buriai, apsirengę škarmalais vaikščiojo per šventes gatvėmis tarpais puikųjų automobilių ir gražių karietų. Buriams darbininkų draugavo policija, idant kartais kur neužgimtų sumišimai. Darbininkai eidami šaukė: "Norime darbo!", "Duokite duonos!" Dalį badaujančių aprupina Išganymo Armija, bet visi kiti neturi ne tik duonos, bet ir sukiurusios pastogės, neturi kur galvą priglausti, naktimis po tyru dangumi šala. Tuotarpu valdžia prasižengusius areštuoja ir gabena į kalėjimus. Likusios tat be vyriškių šeimynos jau tikrai tada alksta.

Bulgarija ir Turkija.

Bulgarijos užsienio ministeris, atsakydamas ant interpeliacijos tautos Susirinkime, apreiškė, kad kas teisingai apsvarstys Bulgarijos valdžios politiką sulyg Turkijos, o taipgi tos politikos pasekmes, persitikrįs, kad toji politika labai aiškiai vaišina dalyką prigulmybės, kuri buvo vientik sunerpliota. Bulgarija sudėjo išrodymą, jog norinti gyventi ramybėj, kadangi savo rezervas tuojaus paleido, kuomet Turkija pradėjo mobilizuoti. Bulgarijos valdžia beto padarius tam tikrus žingsnius, kad persitikrinti, ar galima su Turkija betarpiškai susinešti ir susitaikinti ir pažadėjo Turkijai atlyginti visus nuostolius, kokie jie nebutų. Taigi valdžia į Konstantinopilį išsiuntė savo atstovą Lapčevą ir dabar laukiama laimingų pasekmių.

Dienraštis "Italia" skelbia gandą, kad nesenai popežiui apsireiškus mergelė Joanna d'Arc, tuojaus po jos beatifikacijai. Popežius turėjo tą matymą, kuomet savo privatiškame oratoriume meldėsi. Regimai pastebėta, kad tada popežius iš oratorijos išėjęs buvęs labai išbalęs. Mergelė Jo Šv. ir toliau liepė Bažnyčios taip daboti, kaip ligi šiolei, nes darbas busiąs apvainikuotas kogeriausiomis pasekmėmis.

Iš Viso Pasaulio.

Didžiausias buvusio Venezuelės prezidento Castro priešas, generolas Gregorio Riero, kuris įvairiais budais stengėsi Castro iš prezidentystės prašalinti, šiais laikais sugrįžo į Caracas iš ištrėmimo. Jo sugrįžimo reikalavo dabartinis prezidentas Gomez.

Prancijoje garsusis aeroplanistas W. Wright andai per truputį butų pražuvęs su savo aeroplanu. Nesugautas piktadarys jo mašinos motoran vieton aliejaus įpylė gazolinos, kuri be abejonės but eksplioda vus, jaigu nebutų patėmyta.

Venezuelėj prasidėjo visa eilė bįlų prieš prezidentą Castro ir, matomai, bus sukonfiskuota jos visi turtai turintieji milijonų vertę. Tuotarpu Castro vis da iš to visko juokiasi. Nauja valdžia taipgi panaikinus visus monopolius.

Kinijos valdžia neatbutinai tuojaus reikalauja pinigų gelžkelio tiesimui tarp Hankov ir Šechuan. Valdžia norėjo užtraukti vidurinę paskolą, bet tas nenusisekė. Dabar ieškoma 5.000.000 dol. paskolos.

Girdima, kad buvęs Venezuelės prezidentas Castro norįs visados apsigyventi Vokietijoje. Vokietijos dienraščiai rašo, kad jisai Marix'e pirkęs vasarnamį. Dieve jam padėk.

Austro-Vengrijos su Turkija nesutikimai eina aršyn, kadangi Austrija atsisakė duoti pinigišką atlyginimą už Bosnijos ir Gercogovinos pasisavinimą. Austrijos esama kytros.

Graikijos sinodas prašalino nuo vietos Jeruzolimos graikišką patrijarką, kuris nuo savo vietos gražumu nenorėjo pasitraukti. Patrijarkas regimai savo tikintiems norėjo suteikti reformas, kas but sumažinę įplaukas, kurias kontroliuoja sinodas.

Santiage (Chili) andai surengta didis pokylis pan-amerikoniško mokslo kongreso atstovams, kurių buvo 5.000. Pokylyj dalyvavo kabineto ministeriai ir užsienio pasiuntiniai.

Paskutiniame Turkijos naujo parlamento posėdyj, pirmininkas atstovams pranešė, kad dabartinis sultanas pasirįžo savo lėšomis pastatydinti parlamento bustą, kuriame tilpsią abudu parlamento butu.

Pereitoj savaitėj visoj Anglijoj, Škotijoj ir žiemių Airijoj buvę labai dideli sniego pustymai. Gelžkeliais komunikacija visur buvus sulaikyta. Londone prisnigta daug. Anglija nuo viso pasaulio buvo atkirsta.

Austrijos finansų ministerijos užveizdėtojas viešpatystės tarybai perstatė 1909 metams sekantį budžetą: viešpatystės išleidimai 2.030.596.103 koronų, o įplaukų busią tais-gi metais 2.303.657.294 koronų. Išleidimai pasididinę sulyginant su pereitais metais ant 154.700.000 kor., o įplaukos-gi 154.600.000 koronų.

Berlyne gauta žinia, kad visos garlaivių kompanijų linijos, gabenančios kareivius iš Šiaurinių jurų uostų į New York, pakėlusios pervažiavimo kainas ant 7 dol. 50c. Tai tikrai kompanijų banditiškas darbas. Žmones gabena kaip silkes ir dar liepia sau brangiai mokėti.

Japonijos armijos penkiolikos divizijos vadas, generolas poručninkas Nakimura, paskirtas mikado adiutantu.

Peterburge cholera vistiek platinasi, norints šaltis gyventojus ir labai daug kankina. Gruodžio 31 dieną mieste susirgo cholera 26 ir numirė 6 asmenįs.

Rostove ant Dono (Rusijoj) kasykloje Panamonov nesenai užgimė gaisras ir 2.500 darbininkų neteko darbo. Darbininkams visomis pusėmis skurdas plaukia.

Pastarųjų dienų didi vėtra su sniego pustymais Anglijoje ir jos pakraščiuose pagimdė daug nelaimių. Daugybės garlaivių nugrimsta.

Ciesorius Vilius per Naujuosius Metus priėmė asmeniškus pasveikinimus visų ambasadorių ir pasiuntinių. Kuomet paskui važiavo į Počdamą Berlyno gatvėmis, praeinantieji jį šaltai sveikino, kiti net neatkreipė atidžios. Tauta atšalo prie savo viešpaties. Taip bus su visais valdovais.

Ant Philipinų salų miestas Cebu, kur gyveno daugiausia kinų, sudegęs ir pavirtęs į griuvėsius. Nuostoliai apskaitomi ant 250.000 dol. Beveik visi namai apsergėti nuo ugnies angliškose apsergėjimo draugovėse.

Išlikusių gyvais žmonių Messine apsakymai labai stebėtini. Pav. kareivis Emilio de Castro pasakoja, kad nedėldienį, prieš nelaimingą tą žemės drebėjimą, jisai susirgęs ir nugabentas į karumenės ligonbutį. Panedėlį anksti jį išbudino didis trenksmas. Jautė krintąs. Rodosi išbudęs pragare, nes oras buvo pilnas kliksmų. Jisai su lova nukritęs nuo trečiųjų lubų ir jam nieko neatsitikę.

Pragos miesto taryba, kurioje diduma čekai, andai nepriėmė užsienio ministerio pranešimo, rašyto vokiškaja kalba. Taryba pranešė ministeriui, kad jaigu jis norįs su taryba susinešti, privaląs kreipties čekų kalba. Tokiu budu čekai boikotuoja vokišką kalbą.

Žinios iš Lietuvos.

LIETUVIŲ PADĖJIMAS VILNIAUS VYSKUPIJOJE.

Vos tik pagarsėjo Trakų apskrities dvarininkų ir kunigų suvažiavimo nusprendimas — padaryti kalbų tvarkymo komisiją, jau endekai pradėjo kurstyti, kad sulenkėję lietuviai tų komisijų visai neklausytų. Esame ištyrę ir galime prirodyti, jog kur tik buvo kilę kokie-bent nesusipratimai tarp lietuvių ir lenkų Vilniaus gubernijoje, visur jiems pradžią yra padarę dvarininkai lenkai-endekai, o ne patįs parapijonįs.

B u t r i m o n y s e (Trakų apskr.) Lapkr. 25 d. per prekymetį jau žinomas P. endekas ir užsidegėlis K.šiaip įkalbinėjo. "Reikia, kad drąsųs žmonės susirinktų, ir pradėjus lietuviškai giedoti, šauktų ir lenkiškai! Jokiu budu nereikia leisti, kad lietuvių kalba skambėtų bažnyčiose! Reikia, kad lietuviai bijotų. Tat pasergėjus juos išeinant iš bažnyčios, duoti jiems už šventoriaus". "Na, o kaip lietuviai užtat sukiš mus kalėjiman, kaip aluviečiai padarė"? klausia vienas. "Ką sukiš! Štai Žaslių kamendoriui per Dievo Kuną ir ranką išlaužė, o dėlto nieko", atsakė K.

Šitas atsitikimas pramanytas: taip nebuvo.

Gavę liudytojų parašus, apskelbsime ir visą to kurstytojo pavardę, kuris galima bus patraukti teisman už kurstymą netvarką kelti.

B o i n a (Bogin), Disnos ap. Grapui Plioteriui vyriausybė leido pastatyti Boinoje naują bažnyčią. Gr. Plioteris jau prašė Administratorių,kad duotų kunigą, bet bažnyčiai pastatyti jis teduoda medžiagą, o iš apylinkės žmonių reikalauja, kad jie sudėtų visus reikalingus pinigus ir suvežtų medžiagą. Kadangi apylinkėje yra 20 grapo palivarkų, tai ir prie bažnyčios statymo reiktų jam didesne dalimi prisidėti. Kitaip bus sunku.

Administratorius jau išskyręs komisiją, kuri viską ant vietos ištirtų. Arčiausia Boinos gyvena baltarusiai, bet pakraščiais yra nemaža ir grynai lietuviškų kaimų, kaip antai: Bilevičiai, Zabarninkai, Maciesai, Damožiai, Verkis, Pužėnai, Delekiai, Avidoniai, ir kiti; Boinos apykaimija susidėtų iš Kožnos (Ikažń) ir Tverečiaus parapijų pakraščių. Todėl ir busimasis kunigas turės butinai mokėti lietuviškai.

Bažnyčia Boinoje labai reikalinga. Dėl tolumo čionykščiai gyventojai retai tepasiekia savo parapijos bažnyčią; jie glausdavos prie Žemaičių vyskupijos bažnyčių, ypač Opsos, Ežerėnų apskrities.

J e d y n y ś w i ą t o b l i w y... "Przyjaciel Ludu" rašo, Gelvonuose susidaręs ukio ratelis, kurio pirmininku dvarininkai ir valstiečiai vienu balsu išsirinkę Gelvonų kleboną, kun. Antaną "Szymelun'ą". Jis esąs vienatinis visoje apylinkėje, labai dievobaimingas, mokytas, iškalbingas, ir t.t.

Prisieina kiek pataisyti. Ratelis susidarė ne Galvonuose, bet Boguslaviškyje. Pirmininką "Szymelun'ą" rinko tik vieni lenkai-šlėktos, nes valstiečių ratelyje tėra keletas; ratelis lenkų, ne lietuvių. Štai kodėl lenkų laikraščiai taip gyrė kun. Szymelun'ą. Tikrai, jis "vienatinis" (jedyny) visoje apylinkėje lietuvis-lenkomanas. Apie kitus jo privalumus apylinkė priešingai kalba... Kad ne jo sėbrų-endekų užstojimas, kažin, kaip ten butų su visu jo "dievobaimingumu, mokytumu ir iškalbingumu"...

G a i d ė, Ežer. ap. No. 134 parodėte, kad Gaidėje pasiliauta lietuviškai giedojus. Gaidėje taip yra. Ražančius ir kitos giesmės lietuviškai giedama sykį per mėnesį. Per didžiąsias metines šventes ir per atlaidus visados sakoma pamokslai netik lenkiškai, bet ir lietuviškai. Per lietuvių laidotuves pamokslai sakoma ir poteriai užduodama taippat lietuviškai. Kun. Milakauskas pradėjo lietuvių vaikus skyrium lietuviškai katekizmo mokyti ir prie pirmosios komunijos vesti. Be to, ligonis lankydamas, jis aiškiai reikalauja, kad lietuviai lietuviškai tuo laiku giedotų.

Kas dešimtimis metų gedo, sunku išsykio atitaisyti.

LATVYGALA.
(Ežer. apskr.)

Mųsų sodžiuje atsitiko didi nelaimė. Apie vidurį Spalių mėn. apriejo ganyklose pagedęs šuniokas galvijus ir sodžiaus šunis. Šunis iššaudė, dar pora paliko. Dabar jau dvi karvi ir metinis veršiukas apsirgo — paduko. Vienai moteriškei, savo nebesveiką karvę gydant, įkando dukstanti karvė į pirštą. Užuot važiavę tuoj Vilniun gydyties, įsičiepyti, ieško mųsų tamsųs žmonės pagašbos kokių burtininkių bobų, gudų, kurie nuo išdukimo duoda šiokius vaistus: parašę ant poperiuko žodį "durak", sudegina poperį, o pelenus liepia sugerti. Tebetiki pas mus labai burtais! Pasirodo, truksta ir tikėjimo ir pro to. Visan Latvygalos sodžiun vos vienas laikraštėlis tepareina, nors ukininkų neišsidalijusių — 15.

SKUODAS.
(Telšių apskr.).

Pasibaigus lauko darbams, štai jau prisiartino šaltoji žiemužė ir prasideda vėl nepersunkus naminis darbas, taip jog liekasi pakaktinai laiko lavinties ir dvasiai nusišveisti. Ir mokyklose kaip tik šiuo metu apšvietos darbas pradeda virte virti. Šviesi mųsų tėvynės ateitis juk, kaip kiekvienam suprantama, pridera tik nuo jaunosios kartos išauklėjimo. Svarbiausį kulturos darbo uždavinį atlieka mokykla. Žmonės kas sykis pradeda tai geriau suprasti, ir norinčių mokyties skaičius auga smarkiau, nekaip mokyklų skaičius. Valdžia naujų mokyklų steigimu maža tesirupina ir į privatinių steigimą nelabai maloniai žiuri. "Vilniaus Aušra", kuri buvo pasiryžusi mokyklas steigti, dar pačioje savo gyvenimo pradžioje buvo uždaryta; ir taip toliau panašiai. Šiandien tai jau maža nauiena: mat, kad jau šių dienų politikos gyvenimas įsisuko vėl į tas pačias vėžes, kuriomis nuo seeniau jau slinko.

Skuodo valsčius nors turi 5 pradedamąsias mokyklas, bet nebutų perdaug, jei rastųsi dar ir antros 5. Iš jų trijose jau mokama ir lietuvių kalbos. Valsčiaus berniukų mokykla susilaukė mokytojo padėjėjo lietuvio; mergaičių mokykloj mokytojauja rusė, bet lietuvių kalbos lygiai moko; Klaišių mokykloj jau metai, kaip mokytojauja lietuvis, p. Jankauskis.

Pradžioje šių metų ukininkas J. Paulauskis, Paluknės sodžiaus, buvo padavęs Kauno mokyklų direkcijai su daugeliu parašų prašymą įkurti mokyklą Paluknės sodžiuje, nurodydamas vietą jai savo namuose — su ta išlyga, kad joje mokytojautų lietuvis. Šį rudenį susilaukė atsakymo, kuris valsčiuje per vyrų sueigą ir buvo perskaitytas. Tame atsiliepime žadama padėti valstiečiams įkurti mokyklą, bet didesnioji lėšų dalis busianti sudėta ant valstiečių. Susirinkusieji tai išgirdę bemažko vienu balsu nuo mokyklos atsisakė; tai ne jų esąs dalykas. Jei kas butų įsigeidęs įtaisyti naują traktierių, tai bene visi butų ant to sutikę ir vietą davę. "V.".

VILKAVIŠKIS.
(Suv. gub.).

Lapkričio mėnesio pabaigoje buvo Gyvojo Ražančiaus Brolijos susirinkimas. Kun. Sakevičius, giliai atjauzdamas minėtosios Brolijos naudą, su mielu noru apsiėmė buti jos vadovu. Nuo šio laiko Gyvojo Ražančiaus Brolijos nariai turės kas mėnuo mokėti tos Brolijos naudai po 5 kap. Šį sumanymą visi nariai noriai priėmė ir pasilieka kun. Sakevičiui už vadovavimą iš širdies dėkingi.

KUPIŠKIS.
(Ukmergės ap.).

Per Aniolų Sargų atlaidus bažnyčioje lužo laiptai, kurie užgulė vieną seną bobelę ir gerokai ją užgavo. Iš tos priežasties dabar kalbama, kad valdžia ketinanti bažnyčią uždaryti. Žmonės labai nusiminę, nes kitos bažnyčios nėra, kaip tik ant kapų maža koplytėlė, kurioje vos galėtų 50 žmonių sutilpti. Nežinia dar kaip bus, bet neduok Dieve, kad kalbos išsipildytų.

MAŽEIKIAI.
(Šiaulių pav.).

Nors Mažeikių maža bažnytėlė ir nesenai atsiradus, vienok malonu įeiti į vidų, Dievą pagarbinti ir pasiklausyti, kaip puikiai gieda bažnytinis choras.

ROKIŠKIS.
(Ežer. apskr.).

Lapkričio 1, 2, 3 d. nežiurint į tai, kad Visų Šventųjų diena, ponai valdininkai paskyrė Rokiškyje priėmimą jaunikaičių į kareiviją. Prie tokių atsitikimų bemenk kiekvienas jaunikaitis skaito sau už priedermę apsigerti, o girtų žinomi darbai. Taip tat šiemet nekokios buvo šventės, kad po miesto gatves vaikščiodami girtuokliai rėkavo.

ŠUKLIAI.
(Vilkav. ap.).

Lapkričio 6 d. (n. k.) Kregždžių palivarke visų lauko darbų buvo pabaigtuvės. Užveizda davė pabaigtuvėms 10 rub. Už tuos pinigus tuojau nusipirko alaus ir degtinės. Į pabaigtuves atėjo iš Šuklių kaimo vaikinai ir merginos ir visi taip pasigėrė, kad net gėda buvo žiurėti į girtų apsiėjimą.

Argi nemokėjo šukliečiai gražiau pasilinksminti? Didelė gėda jaunimui.

SMILGIAI.
(Panev. ap.).

Smilgiai nedidelis miestelis. Jame yra vienaklesė pradedamoji mokykla, kurioje mokytojauja lietuvis Juozapas Kukuraitis. Vaikų kas rudenį į mokyklą prisirenka apščiai, bet prisirinktų dar daugiau, kad patįs valstiečiai netrukdytų apšvietimo. Jie šiemet rudenį per sueigą nutarė nepriimti į mokyklą tų vaikų, kurių tėvai nemoka "mirskų". Žinoma, nors ir yra Smilgių valsčiuje savižemių, kurie nieko nemoka į valsčių, o jų vaikai mokyklon priimami, bet beturčiams draudžia mokyklą lankyti. Argi bėdniems nereikia mokslo? Kam gi skriausti beturčius.

ALOVĖ.
(Trakų apskr.).

Mųsų kunigėlis labai rupinasi bažnyčia ir dabina ją iš oro ir vidaus. Rupinasi ir žmonių apšvietimu. Kunigėlis išmokino žmones poterių ir katekizmo lietuviškai. Pamaldos ir pamokslai bažnyčioje per dvi nedėli buna lietuviškai, o trečioje nedėlioje lenkiškai. Lietuvių parapijoje yra apie du tukstančiu, o lenkų tik apie 500 žmonių.

SĖTA.
(Ukmergės ap.).

Kunigo klebono ir buvusiojo kun. kamendoriaus rupesniu norėta čia įkurti "Saulės" draugijos mokykla ir skaitykla, bet valdžia neužtvirtino. Mat neatrado ištikimų žmonių, kuriems butų galima pavesti mokyklos prižiurėjimą. O mokykla čia labai reikalinga.

SEINAI.
(Suv. gub.).

"Žiburio" salėje bus rodomi (su pagalba kinematografo) gyvi paveikslai per tris nedėldienius, butent 6, 13 ir 20 Gruodžio tuojau po pamokslo du kartu ir du kartu po Mišparų.

25 paveiksluose žiurėtojai pamatys Viešpaties Jezaus užgimimą ir mirimą ant kryžiaus.

TELŠIAI.
(Kauno gub.).

Kadangi aukos Telšių miesto padegėliams plaukė labai pamaži (vos 2 tukstančiu surinkta), tai Telšių miesto galva buvo prašęs Kauno gubernatoriaus leisti Telšių miestui užtraukti paskolą. Dabar jau vidaus reikalų ministerija leido pasiskolinti miestui 25 tukstančius rub. iš apdraustųjų pinigų Kauno gub.

MARIJAMPOLĖ.
(Suv. gub.).

Varšavinėje gatvėje Spalių 23 d. pritemstant iš vidaus užsidegė nuo pasiliejusio iš sumuštos lempos gazo Berenšteino muras, kuriame sukrautas lietuviškas p. Penčylos knygynas. Išliko išgelbėta tiktai ant greitųjų knygas į maišus verčiant. Knygyno tvarka susiardė. Šiuo žygiu visi pamatė, kaip svarbu yra turėti gerai sutvarkytą ugnegesių draugiją.

Garbė Marijampolės ugnegesiams už prigulintį jų pasidarbavimą.

VILKAVIŠKIS.
(Suv. gub.).

Norint pas mus šiemet dėlei blogo javų uždėrėjimo gyvuliai visai pigųs, tečiau Vilkaviškio mėsininkai mėsą parduoda po senovei brangiai. Galvijienos mėsos Vilkaviškyje niekur negalima gauti, kaip tik pas žydus. Žydeliai tuo naudodamiesi pinigus sau krauja. Čia yra butinai reikalinga žmonių lietuvių draugija, kuri užsiimtų gyvulių piovimu ir mėsos pardavinėjimu. Turėtų ir sau naudą ir žmonėms padarytų ne maža naudos.

PANEVĖŽYS.
(Kauno gub.).

Čia yra daug privisę vagilių, kurie turgaus dienoje lenda su pirkikais prie vežimų ir stveria kas papuola po ranka. Ypač tų ukininkų nukenčia vežimai, kurie mėgsta karčemoje šiltis arba "magaryčias" gerti. Ukininkams reikia truputį pasisaugoti.

AIRIOGALA.
(Kauno gub.).

Airogalos sargybiniai taip įsivyravo, jog be jokio reikalo pradėjo kabinties prie nekaltų žmonių. Jaigu kuris pasipriešina arba nenori jiems pasigerinti, tai tas gauna perti arba nekaltai paduoda teisman. Pagaliaus žmonėms baisiai įkyrėjo.

Užstojęs už žmones, Airiogalos klebonas surašė prašymą pas Kauno gubernatorių, ir girdėtis nekurie bus nubausti. Dabar girdėtis sargybiniai renka žinias nuo tų pasirašusių po prašymu klausinėdami, ar patįs pasirašią ar kunigas prikalbino pasirašyti.

AIRIOGALA.
(Kauno ap.).

Nežinia kas naktį sukapojo kelis telegrafo stulpus, o vieną visai nukirto. Tuojau buvo duota žinia antstoliui, o šis pradėjo jau tardymą. Tokiuose atsitikimuose visai nekaltą žmogų gali kartais patraukti atsakomybėn. Nepagirtinas darbas.

PLUTIŠKIAI.
(Marijam. ap.).

Marijampolės apielinkė, ypač arčiau Kauno, garsi nuolatiniais pavienių žmonių užpuolimais, vagystėmis ir visokiomis piktadarystėmis. Nesenai čia siautė plėšikų "Giltinė", aplupusi kelis tos apielinkės prabaščius. Kai-kurį laiką vėla negirdėt buvo didesnių plėšimų, bent kol policija gaudė plėšikus. Vienok visų turbut neišgaudė, kad štai Spalių 25 d. užpuolė Plutiškiuose kun. Šmulkštį, kuomet jis vakarienavo su dvarininku p. Trausoltu ir vietiniu vargonininku. Staiga atsidarė nuo virtuvės durįs, per kurias įėjo trįs apsiginklavę vyrai ir, paliepė nesijudinti iš vietos, iškrėtė užpultųjų kišenius, o paskui su brauningais rankose vedžiojosi kleboną po visus klebonijos kampelius surasti pinigų. Radę viso labo klebono kišenėje vos 11 rublių su smulkiais išsidangino grąsindami gaisru, jei jų partijai kitą kartą nebus užmokėta 300 rublių.

Kažin kaip ilgai klosis atgijusiai "Giltinei"? Rodos, kad visuomenė butų drąsesnė ir mokėtų geriau su tokiomis giltinėmis ir visokios rušies piktadariais kovoti, kad policija sąžiningiau savo priedermes pildytų, tai toki plėšikai turėtų išnykti.

"Š.".

AUKSUČIAI.
(Šiaulių ap.).

Nuo pernai metų yra čia liaudies mokykla. Butas buvo valdžios pasamdytas Kušleikių kaime. Mokytojas gyveno tam pačiam kaime už kokio ketvirdalio viorsto nuo mokyklos. Vaikų mokinasi apie 40; atsirastų ir daugiau, bet vietos truksta. Šiems metams buvo suderėtas mokyklai tas pats butas ir surasta mokytojui vieta arčiau gyventi Egieliškių kaime, už kokių penkių viorstų nuo mokyklos; žadėjo ten ir mokyklą perkelti. Sužinoję apie tai, žmonės neleido mokytojui vežti iš mokyklos daiktų. Mokytojas ėmė gązdinti stražninkais, bet žmonės neišsigando ir griežtai pasakė, jog mokyklos neleis kitur perkelti. Mokykla paliko ant vietos, o mokytojas su savo manta išsikraustė į Egieliškius ir kožną dieną vaikščioja penketą viorstų į mokyklą. Paskui paaiškėjo, kodėl mokytojas užsimanė perkelti mokyklą į Egieliškius. Mat ten yra barono Roppo dviejų gyvenimų rumas, jau gerokai apipuvęs. Jį nupirko koks tai Juodveršis ir norėtų, kad valdžia atpirktų jį mokyklai. Sako, kad Juodveršis prižadėjo mokytojui geras magaryčias už perkėlimą mokyklos, užtai mokytojas taip ir rupinosi iškraustyti mokyklą iš Kušleikių. Žmonės, kurie rupinosi, pirko mokyklai žemę, sužinoję apie tai, pranešė direkcijai mokytojo darbus ir prašė kito mokytojo. Greit atėjo mokytojui atsakymas. Sušaukė mokytojas žmones ir ėmė aiškinti, jog jam yra duota teisė perkelti mokyklą, kur jam patinka, bet jaigu žmonės taip nori tai palieka mokyklą čia-pat, ir net surašė inspektoriui raštą, kad mokyklai žemė jau yra, ir jos statymui nebus jokiu kliučių. Visi valstiečiai po tuo raštu pasirašė. Kad žmonės butų tylėję, ponas mokytojas nežiurėtų jų norų: senai jau butų iškraustęs mokyklą. Mokytojas čia yra rusas Diatkovskis, moka biskį ir lietuviškai. Vaikų dabar mažai eina į mokyklą, — bijojo užsirašyti, nes nožinojo ar liks čia mokykla. Mokinasi čia latvių ir lietuvių vaikai, daugiausia merginos.

VILKAVIŠKIO VALSČIUS.

Per paskutinę valsčiaus sueigą, kuri buvo Spalių 16 d., viršaitis pranešė valdžios sumanymą apie atidarymą naujų mokyklų. Valsčiui tam nepritarus, trįs kaimai — Pustapedžiai, Pavembriai ir dalis Budezerių (daržininkai atsisakė) apie 40 ukn., skirtinai nuo viso valsčiaus padarė tokį nutarimą: Prašyti valdžios leisti atidaryti Pavembriuose naują mokyklą, pavesti tos mokyklos mokytojui daržą, kuriuo dabar naudojasi Vilkaviškio mokytojas, ir duoti mokytojui kasmet ligi 150 r. algos, reikale ir daugiau, bet tik su ta sąlyga, kad juos (tuos sodžius) valdžia paliuosuotų nuo mokesčio Vilkaviškio mokyklai. Pakol kas — nežinia, ar valdžia sutiko. Girdėjau, kad valdžia šios rušies mokykloms skiria mažai pinigų; duoda pašalpos nedaugiau 50 — 100 r. metams.

KAUNAS.

Čia buvo kunigų įkurta "Šv. Juozapo darbininkų draugija". Ta draugija buvo perpus lenkiška perpus lietuviška, iš ko tankiai kildavo nesusipratimai. Susirinkimuose lenkai neduodavo lietuviškai kalbėti. Dėl tų visų nesutikimų kun. Alšauskis atsisakė pirmininkauti. Gubernatorius viską tai ištyręs Lapkričio 18 d. tą draugiją už "netvarką" uždarė visai.

Dabar "Vienybė" rašo, kad Lapkričio 23 d. buvo jau įsteigiamasis naujai įkuriamos grynai lietuviškos "Šv. Juozapo darbininkų draugijos".

Šita draugija vadovauja irgi kunigai.

"L. U.".

MOKYKLOJE.

M o k y t o j a s: — Į kur miręs žmogus nukeliauja?

M o k i n y s: — Į kapinyną.

Humoras.

PROGNOSTIKAS.

— Kaip manai, ar po Naujųjų Metų bus šilta?

— Hm... kaip kam, pav. kun. Milukui tai bus ne tik šilta, bet ir karšta.

DAKTARO PATARMĖ.

D a k t a r a s: Tamsta turi sustoti gėręs alų. Tas labai kenkia! Gerk tamsta pieną, nes jame randasi visi žmogaus kraujo sudėtiniai.

S e r g a n t i s: Bet-gi, daktare, aš žmonių kraujo visai netrokštu.

GIRTUOKLIO FILOZOFIJA.

— Na, ir plepa žmonės, kad esu girtuoklis... Kame tat sensas? Neišgersiu aš — išgers kiti.

IŠRODYMAS.

M o k y t o j a s: — Ar gali man privesti šunų inteligentijos išrodymą?

M o k i n y s: — Staugia išgirdę muziką.

IŠAIŠKINIMAS.

M o k i n y s: — Pone mokytojau, dėlko kaip suduodi lango stiklan stiklas tuojaus truksta?

M o k y t o j a s: — Dėl ko... hm... nemušk, asile, tai netruks!

PRAKTIŠKAI.

— Matyt, Onutė išeina už vyro?

— Naje, turiu sužiedotinį kurpių, ant užsakų davė siuvėjas, o be abejonės reiks tekėti už dailidės.

PAČĖDUS.

— Vyreli! eikk greitai pas daktarą, Jonukas nurijo nikelį!...

— Tai tau moteriškės protas! Nikelio išgelbėjimui duok daktarui mažiausia du doleriu!...

BILE "PONIŠKAI".

Dvi seserįs nuėjo į atlaidus ir, norėdamos "prieš žmones pasirodyt" taip tarp savęs lenkiškai kalba:

— Sėsike, sėsike, co u vas słykac, grok čy dzindziuje?

— Ne tak dzindziuje, ne tak nedzindziuje, kalakucie vytrepetali.

(Iš tikro atsitikimo Raseinių pav.).

ATVIRAI.

K o n k u r e n t a s: — Ar galiu tamstos dukters rankos maldauti?

T ė v a s: — Gaila labai!... Jau vakar užmokėjau skolas už kitą.

BEMIEGĖS PRIEŽASTIS

D a k t a r a s (į pacijentą): — O kaip su tamstos miegu? Tamsta naktį miegi gerai?

P a c i j e n t a s: — Nelabai. Tiktai rytmetyj tegaliu užmigti dvi, tris valandas.

D a k t a r a s: — Gm! Tai svarbu! O tamsta kartais negali žinoti tos bemiegės priežasties?

P a c i j e n t a s: — Žinau; ligi keturių lošiu kazyromis, o 8 val. ryte privalau jau buti biure.

Viena kaimietė pasakoja savo kumutei, kad kaimynas dailidė nukritęs nuo rištavonės ir tuojaus užsimušęs.

— Dėlto pastaraisiais laikais jis visuomet buvo toksai liudnas! — atsakė užklausta.

Dr. Alexander Ph.D. ANTIQUARIAN & NUMISMATIST 3051 W. 63rd St. Chicago

Iš Lietuviškų Dirvų.

Worcester, Mass.

Oras pas mus šiuomi laiku labai dailus, retkarčiais truputį pasniegti ir pašala, bet dienomis saulės spinduliai sunaikina ir šaltį ir sniegą; taigi dienos išveizdi kaip rudens.

Darbai senoviškai prastai slenka ir bedarbių daugumas atsiranda. Katrie moka dratą traukti, tie gali gauti darbą, nes drato dirbtuvėje dirbama dienomis ir naktimis.

Prieš Adventus lietuviai labai skaitlingai poravosi. Buvo tokių dienų, kad budavo po 4 lietuvių vestuves. Po Kalėdų ir vėl prasidės tos vestuvės, nes pas mus randasi merginų diktokas skaitlius. Nekurios net ir paseno bemergaudamos, o kitos ir dorybės vainikėlius sumynė, tatai ir neįdomu, kad imtasi poruoties.

Į klebonus pas mus atkako kun. Bukaveckas. Jisai pats pasirašinėja Bukavecki; mat lenkiškai visgi poniškiau. Pas mus atsiranda labai netikusių žmonių, turinčių ilgus liežuvius. Jie bėgioja pas kleboną ir įskundžia nekurius žmones, tuo budu kleboną padaro išdidžiu. Štai per Kalėdas vienas tokių liežuvininkų nubėgo pas kleboną ir liepė jam pačiam, palikus Mišias, eiti per bažnyčią ir rinkti Kalėdų dovanas, nesą, jaigu pats nerinksi nieko negausi. Taip klebonas ir padarė, per Mišias pats rinko sau dovanas. Taippat klebonui pripasakota visokių atsitikimų apie lietuvius parapijonis, kokių tik parapijoje buta. Kun. Bukaveckas išpradžios parapijonims pasirodė prielankus, bet kuomet blogi žmonės jam visokių niekų pribarškino, tai dabar mųs klebonas pasiputė prieš parapijonis, paliko parapijonų priešininku. Taigi netikusieji žmonės ir prisitarnavo visuomenei. Tas pat galima pasakyti ir apie kolektorius. Šitie žmonės buvo labai geri ir atsakanti vyrai, bet nekurie jų dabar atsisakė tarnauti parapijos naudai. Mat antai nedėldienyj ir jie su klebonu susikivirčino. Jie leido bažnyčion nekurius žmones veltui. Daugiausia tuo naudojosi bedarbiai, kurie prie sielos neturi nei cento. Tai-gi ir tas dalykas klebonui pranešta, už ką pastarasis tuojaus ant vieno kolektoriaus ir užsipuolė.

Nėra pas mus vienybės, nėra ir sutikimo ir Dievas žino, kuomet męs paliksime žmonėmis. Aš velyčiau Worcester'io lietuviams sutverti sau naują parapiją. Sutvėrę parapiją, į vienerius metus pasistatytumėm bažnytėlę ir dar didesnę, kaip kad kunigas J. Jakštys statė per 13 metų... Pastatė rusį ir tai da išeidamas 43.000 dol. skolos paliko. O už tokią sumą galima padirbdinti gražus Dievo namelius.

Tai-gi, broliai, laikykimės vienybės, nes vienybėje — galybė.

Lapas.

Nuo Red. Šitą korespondenciją patalpinome kaipo audiatur et altera pars. Tegul gerbiami Skaitytojai nemano, jog taja korespondencija norėtumėm užgauti mųsų gerbtiną dvasiškiją. Patalpinome korespondenciją, kad joje rašoma tikra teisybė. Tečiaus negalima užtylėti ir apie pačius parapijonis, kuriems nei vienas kunigas nepatinka ir su savo dvasiškais vadovais nori žaisti kaip su mažais vaikais, arba paprastais bernais. Tokiems parapijonams be abejonės ir patsai angelas neįtiktų, jaigu jie tarp savęs nesutinka, ėdasi. Daugiau kantrybės ir rimtumo, daugiau tarp savęs sutikimo, tada gal butų daug ir giaro.

Nashua, N. H.

Pas mus oras gražus. Darbai slenka neprasčiausia, dirbama pilnas laikas, bet žmonelės menkai teuždirba. Tečiaus girtuokliavimui jiems pinigų visuomet pakanka.

Per Kalėdas čia švęsta trįs dienos. Tai nekurie kaip pradėjo gerti kučioje, tai traukė per ištisas tris dienas be jokio poilsio ir subatos vakare miestelio sargai nekurius net su karabinais (šaudyklėmis) privalėjo nuo gatvių į grinčias varyti.

Tai-gi ir malonu pasigrožėti svetimtaučiams su nekuriais tokiais mųsų tėvynainiais. Su tokiu pasielgimu gal manoma ir tautą pakelti.

Laikas, broliai lietuviai, susiprasti, laikas liauties su girtuoklybe!

Vilnietis.

Sheboygan, Wis.

Sitas miestelis guli prie pats Michigan ežero. Čia oras vidutiniškas; esti nelabai šalta ir nelabai šilta.

Beveik visas miestelis apgyventas vokiečiais, kurių rankose atsiranda taip vadinamas visas "biznis".

Čia gyvena gerokas skaitlius ir lietuvių. Nekurie turi savo locnus namelius. Lietuviai gražiai užsilaiko.

Dirbtuvės daugiausia medinės ir jų vietiniams darbininkams pakaktinai. Dirbama neprasčiausia ir pilną laiką, išskyrus porą dirbtuvių, kuriose dirbama tik po devynias valandas į dieną. Uždarbiai nevienoki: vieni uždirba daugiau, kiti mažiau.

Čia turime ir lietuvišką parapiją, bet nėra kunigo.

Skaitytojas.

Emigrantams pagalba reikalinga.

Jau daug kartų buvo rašyta "Tėvynėje", "Vien. Liet", ir kituose Amerikos lietuvių laikraščiuose, ir buvo nurodyta, kad emigrantams pagalba butinai reikalinga. Aprašymuose buvo nors paviršutiniai nurodoma emigrantų, atplaukusių į Amerikos prieplaukas, likimas, bet tas visgi galėjo but atjaučiamu kiekvieno lietuvio, kurs galėjo nors mislia perbėgt emigrantų vargus.

Kas nežino žmonių skurdo ir priespaudos bei valdžios persekiojimo Lietuvoj, kas neatjaučia jų gyvenimo sąlygų. Ten žmonių suspaudimas, neturtas ir žiaurus valdžios persekiojimas, butinai verčia mųs brolius palikt savo tėvynę ir keliaut svetur, kur nelėbaut, bet gyvent galėtų. Dėlei visų tų nepanešamų sunkenybių, daugybė jaunų vyrų ar merginų, vargsta ilgus metus dirbdami per dienas ir naktis, o susičėdiję porą desėtkų rublių, atsisveikina su mylimais tėvais, giminėmis ir keliauja Amerikon. Kiti, už pamestinus pinigus parduoda savo nors mažą turtelį, paliekа svetimoj globoj savo mylimas šeimynas, atsisveikina su jomis ir keliauja Amerikon. Dar kiti, neturėdami kelionei reikalingų pinigų, pasiskolina juos nuo ištikimo draugo ar kaimyno, ir tie keliauja Amerikon, su tikslu Amerikoj gaut darbus ir užsidirbus atmokėt skolą ir rupinties savo gyvenimo reikalais. Vienok dar ne tame to viso mųs brolių vargingojo likimo galas, nes neskaitant paprasto kelionės vargo, didžiausias smugis juos patinka Amerikos prieplaukose, ypatingai prieplaukoj New Yorko, per kurią daugiausiai lietuviai Amerikon atkeliauja. Vieni atkeliauja pabaigę pinigus, kiti neturi adresų, kad valdžiai parodyt pas ką keliauja, dar kiti pasirodo turinti apsireiškimus kokios-nors ligos, nors ir mažai pavojingos. Tokius valdžia sulaiko ir grąžina atgal. Jaigu yra kam už tokius nelaimingus užstot, surast jų gimines, ar pažadėt jiems užlaikymą, tokie Amerikon įleidžiami, bet daugiau tokių yra, kurie neturėdami tokių globėjų, grąžinami atgal į savo tėvynę, į tuos pačius, o tankiausiai dar į didesnius vargus, negu kuriuose jis pirmiaus buvo, nes sunaikinimas turto, kokį pirmiaus turėjo, yra skaudžiausiu smugiu. Dargi kiti, kurie buvo išsisukę iš Rusijos valdžios už šiokius ar tokius prasižengimus, tiesiok kliuva į jos nagus, ir tokių likimas yra tikrai apverktinas.

Apie tokių tai emigrantų pagalbą ir buvo laikraščiuose rašoma. Bet tie rašymai ikišiol pas visuomenę mažai pritarymų terado, nes iš pašalinių asmenų dar nei viens straipsnelis nepasirodė. S. L. A. XXIII seimas paskyrė $100 ir išrinko komisiją emigrantų gelbėjimui. Komisija rado geriausiu, kad susidėt su svetimtaučių draugija (mat svetimtaučiai turi draugijas savo emigrantų aprupinimui), kuri sutiko už primokėjimą $250 priimt ir lietuvius. Komisija įmokėjusi tą $100 kurį S. L. A. XXIII seimas paskyrė iš tautiškųjų centų fondo, atsišaukė į visuomenę, kad butų aukojama pinigai, be kurių tikslas nėra atsiekiamu. Vienok tas komisijos atsišaukimas palaidotas tįlos grabe, nes ikišiol dar nepatėmyta, kad kas nors butų kiek paaukojęs arba nors atjautęs ir pritaręs tam labdaringam darbui, kurs turėtų kiekvienam rupėt. Buvo girdėt, kad ir S.L.R.K.A. yra nutaręs rupinties emigrantais, bet kol kas ir iš ten nieko negirdėt. Čia nereiktų niekam atbulam traukties, nėi skirstyties dėlei tikybos ar pažiurų skirtumo, bet reiktų susivienyt ir veikt išvien, nes tai yra visų lygus reikalas ir jis turėtų visus lygiai apeit. Kiekvienas juk buvo emigrantų sąlygose ir jose dar gali but, todėl turėtų emigrantų likimu kiekvienas ir rupinties.

Butų geistina, kad visi Amerikos lietuvių laikraščiai paragintų žmones prie dėjimo aukų, kuriomis emigrantai (aš kalbu apie lietuvius) butų aprupinami. Draugystės, visos be skirtumo, nors mažą dalį savo turto paaukotų. Lietuviškieji pramoninkai, kurie daugiausia vien iš lietuvių užsilaiko, taipgi turėtų atmint, kad čia yra visuomeniškas, visiems lygus reikalas, ir paaukot nors kiek iš savo pelno. Parduotuvėse, salėse ir kitose užeinamose vietose, turėtų but įtaisytos tam tikros dėžės su paaiškinimo lentele, į kurias butų metamos aukos.

Sukruskime ir truputį daugiaus pasidarbuokime šitame reikale, nes darbas jau pradėtas ir jis neprivalo užgest. Nelaukime ir nesitikėkime, kad jaigu S. L. A. New Yorke įsteigs savo centro namą, tai jau emigrantams bus visuotina pagalba. Tas namas gali New Yorke neįvykt, o jaigu ir įvyktų, tai emigrantams jis nesuteiks jokios pagalbos, kadangi tas namas emigrantams pagalbos galės neturės. Lietuviai emigrantai geriausiai gali but aprupinti prie slavų įstaigos, ir todėl juos ten galėtume palikt, tik turėtume ten užlaikyt lietuvį, kurs su atkakusiais lietuviais emigrantais galėtų susikalbėt ir jiems atsakančiai patarnaut. Daugelis tikrina, kad, girdi, ten lietuvis nereikalingas, nes ten yra valdžios užlaikomi lietuviai darbininkai ir jie lietuviais emigrantais apsirupina, ar bent gali tą padaryti. Bet taip manantieji klysta. Valdžios užlaikomieji lietuviai darbininkai prie Ellis Island, neturi nieko su mųs reikalu, nes jie turi savo darbus ir valdžia juos ne tam užlaiko, kad visuomenei tarnautų.

Todėl-gi da kartą sukruskime ir dirbkime. Slavonic Immigrant Society paėmė lietuvius į savo globą, bet reikalauja $250 per metus. Seimo paskirta komisija įmokėjo $100. Pusė metų jau praslinko, ir daugiau kaip 30 lietuvių emigrantų, kurie buvo sulaikyti, Amerikon įleisti, tat matome aiškiai, kad tokia globa naudinga. Bet jaigu nepasistengsime daugiaus pinigų įmokėt (nors tą $150), tai Slav. Immigr. Soc. gali atsisakyt nuo suteikimo letuviams globos ir tada mųs pradėtas darbas turėtų griut, o atnaujint, taisyt griuvėsius, sunki butų užduotis. Taigi pasidarbuokime visi kiek galint, be barnių, be bėgiojimo vienas kitam už akių, o tada pasirodysime, kad mums rupi mųs pačių reikalai, visuomeniški reikalai.

V. S. Jokubynas.

AMERIKOS ŽINIOS.

Drąsus išplėšimas.

New York. Kuomet vieną dieną rytmetį jubilerius Oscar C. Jakle įėjo savo sankrovon po numer. 866—3 rd ave., pamatė, kad jo didi apšarvota spinta sulaužyta ir iš jos paimta 5.000 dol. pinigais ir už 20.000 dol. gražnų. Plėšikai sankrovon įsilaužė per rusį. Pirmiausia rusies lange turėjo išlaužti 12 geležinių storų štangų, o paskui perpiauti sankrovos grindis. Negalėdami spintos duryse išgręžti skylės, sumušė slaptos jutrinos skydą, o paskui jiems pasisekė išversti duris. Kadangi visa sankrova ir naktimis buvo šviesiai apšviesta, o juo labiaus spinta, pertat policija mano, kad ant kiemo buta daugiau plėšikų, kurie bilekam pro šalį praeinant duodavo ženklą, kad pasislėptų. Plėšikai turėjo darbuoties kelias valandas.

Idomus reikalas.

New York. Čionai areštuota du vyriškiu ir vieną moterį, kurie įsimaišę originališkan reikalan. Barzdskučiui italui Giuseppe Randozza prieš mėnesį pavogta vaikas, bet jisai bijodamasis savo priešų apie tai policijai visai nieko nepranešė. Mėnesiui išėjus atgavo vaiką, bet tik tada, kada piktadariams išmokėjo 350 dol. ir jiems pasižadėjo savo įplaukų pusę atiduoti. Ir vargšas italas mokėjo per pusantro mėnesio tiems piktadariams algą, bet policijai pasakyti bijojo. Tik dabar vos policija viską patyrė ir barzdskutį paėmė savo globon, beto tuojaus įtariamus išnaudotojus areštavo. Barzdskutis policijai visą reikalą apsakė.

Episkopatų bažnyčia Amerikoje.

Boston, Mass. Labai negirdėtai šiame laike episkopalų bažnyčiose pastorių skaitlius sumažėjo. Abelnai imant, episkopalų pastorių Amerikoje yra 5.411. Jų skaitlius sumažėjo ant 13, sulyginus pereitų metų skaitlių. 14 pastorių atsisakė nuo savo prideryščių, jie priėmė katalikų tikybą. Daugiausia pastorių atpuolė valstybėse Pennsylvania, Wisconsin ir Illinois. Išpalengvo išnyks toji nesubrendusi sekta.

Vaikas pašovė tėvą

Hurley, Wis. Frank Ferrell, turintis 12 metų, andai papildė biauriausią piktadarybę, kadangi šovė iš dvivamzdžio į savo tėvą Joseph Ferrell ir jį sunkiai sužeidė. Tasai vaikas nesenai pabėgo iš pasitaisymo mokyklos ir pas tėvą gyveno. Vieną dieną pavogęs tėvo dvivamzdį, pasislėpė už namų kertės ir taip laukė pareinančio tėvo. Bet taip darė vieną dieną ir antrą ir negalėjo sulaukti, taigi andai kuomet tėvas atsigulė megotų, jisai šovė į tėvą. Policijoje pasisakė, jog tėvo neapkentęs.

"Juodoji ranka".

Cleveland, Ohio. Italas Joseph Cocolici nesenai gavo anonimišką laišką su reikalavimu padėti paskirtoj vietoj 1.000 dol., jaigu nenorįs su savo šeimyna pražuti. Laiške buvo parašas "Juodoji ranka". Cocolici į tai neatkreipė nei atidžios ir keliomis dienomis prieš šalep jo namų ekspliodavo bomba, kuri dikčiai sugadino netik jo namus, bet ir pašalinius. Iš žmonių nepražuvo nei vienas.

Universiteto sekretorius sufraganu.

Washington, D. C. Iš Rymo parėjo patvirtinta žinia, kad vietinio katalikiško universiteto rektorius vyskupas O'Connell paskirtas vyskupu sufraganu į San Francisco, Cal., kur arcivyskupas Riordan per pastaruosius du metu neturėjo sufragano. Turbut tuojaus ateis ir popežiaus breve tame dalyke. Naujas rektorius jo vieton da nepaskirtas.

5 centų teatrai.

New York, N. Y. New Yorko miesto majoras Clellan nesenai uzdraudė nedėldieniais atidaryti visus penkcentinius teatrėlius ir tuojaus 600 tų teatrėlių nedėldieniais buvo uždaryta. Vienok savininkai tą dalyką atidavė teisman ir jie gavo teismo leidimą laikyti teatrėlius atvirus, kol visas dalykas išsiaiškinsiąs teisme. Majoras turės teisme išaiškinti, ar jis tai pagal įstatus veikė.

Čaikovski apie kalėjimus.

New York. Rusijos garsus revoliucijonierius Nikola Čaikovski į vietinį "Independent" laikraštį parašė apie savo kalėjimą Petropavlovskoj tvirtovėje. Sako, kad tenai kalinių kambariai esą nešvarųs ir šlapi ir abelnai tamsųs. Vieton lovos sukaltos kelios lentos ir be jokio paklodo.

Juk tai senai žinomi tie dalykai sulyg Rusijos kalėjimų.

Šykštuolio mirtis.

Los Angeles, Cal. Southern Pacific geležkelio traukinyj numirė nežinomas niekam kinas, grįštantis į savo tėvynę Kiniją. Pas jį rasta 15.000 dol. aukse. Paskui tik identifikuota jis kaipo kinas, kuris per kelis metus arti Calton ant farmos auginęs daržoves. Uždirbo neblogiausia, bet buvo labai šykštus, idant sugrįšti Kinijon turtingu ir, matomai, numirė badumi.

Atsitikimas ant geležkelio.

Knightstown, Ind. Andai susimušus dviem prekių traukiniam geležkelio Big Four, trįs vyriškiai užmušta, o ketvirtas sunkiai sužeistas. Užmušta mašinistas, konduktorius ir kurintojas.

Darbas ir pramonė.

¶ Roanoke, Pa. Atėjo čionai žinia, kad kasykloje Lick Branch, Va. į 50 anglekasių nuo gimusios ekspliozijos užberta. Tuojaus imta juos gelbėti ir išimta jų 14, tarp kurių du negyvu. Vėliau atrasta daugiau negyvų. Ekspliozijos prežastis nežinoma.

¶ Danville, Ky. Stearnse andai atsibuvo tarp anglekasių straikierių, kurie prie kasyklos kvietė darbininkus straikuoti, su federališkais policijantais kova. Kadangi straikeriai nenorėjo klausyti teismo uždraudimo, tai policijantai juos turėjo areštuoti. Straikeriai užsidarė McFerarn viešbutin ir pradėta paskui vienų į kitus šaudyti. Užmušta vienas policijantas ir vienas straikerys, o kiti straikeriai sužeisti. Kuomet pakurta viešbutis, straikeriai suspėjo į visas puses išbėgioti. Tai kaip su darbininkais kovojama.

Junktinių Amerikos Valstybių karumenė apleidžia jau Kubos salą ir palieka kubiečiams savyvaldą visoj to žodžio prasmėj. Pereitame ketverge salą apleido pirmasis karumenės skyrius. Kareivius paėmė skraiduolis "Prairie" ir juos atgabeno į Philadelphiją. Kareiviai iš ten busią prašalinami laipsniškai. Paskutiniai salą apleisią tik Balandžio mėnesyj.

Gubernatoriaus rumuose buvo konferencija amerikoniško gubernatoriaus Magoon su busimu Kubos vice-prezidentu Alfredu Zayas. Nutarta 13 d. Sausio sušaukti naujai išrinktą kongresą, kur bus ištirta išrinktų senatorių ir atstovų galė. Pagalios kongreso posėdžiai bus pertraukti ligi 21 d. Sausio. Šitoj dienoj kongresas vėl susirinks ir proklemuos naują salos prezidentą su vice-prezidentu, o reguliariškus posėdžius pradės 28 d. Sausio.

TRYS DALYKAI.

Garsus pamokslininkas, Beecher pasakė, kad žmogus reikalauja trijų dalykų užlaikymui pilnos sveikatos, maisto, miego ir darbo. Prisižiurėjus šitiems dalykams rasime, kad svarbiausiu iš jų yra maistas, kadangi be jo męs negalime nė dirbti, nė miegoti. Užlaikymas mųsų noro valgyti ir pilnos varškinimo pajiegos turi buti mųsų tikslu. Kaip tik noras valgyti sumenksta, arba varškinimo pajiega nusilpsta, męs tuojaus reikalaujame Trinerio Amerikoniško Eliksyro Karčiojo Vyno. Jis sustiprins organus, padaris kraują iš suvarškinto maisto ir sustiprins nervus. Jis pagelbės visose kliautyse skilvio ir žarnų. Gaunamas aptiekose. Juozapas Trineris, 616-622 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Prisiųsk 10c. krasos ženkleliais gausi puikų Kalendorių.

Skaitik "Kataliką."

Vietinės žinios.

Aukos Italams. Chicagoje renkamos aukos nelaimingiems pietų Italijos ir Sicilijos gyventojams. Pereitame nedėldienyj keli tukstančiai dolerių surinkta bažnyčiose, maldnamiuose ir kitose vietose. Tam tikslui aukos rinkta ir lietuvių bažnyčiose. Ligi Sausio 5 dienai mieste surinkta aukų $96.235.00.

Protestas. Chicagos Darbo Federacija pereitą nedėldienį savo visą posėdį pašventė apkalbėjimui protesto prieš teisėjo Wright ištarmę, kuris Amerikos Darbo Federacijos viršininkus Gompersą, Mitchellį ir Morrisoną pasmerkė kalėjiman. Vienas Federacijos sąnarys teisėją Wright prilygino Poncijaus Pilatui, kuris Išganytoją pasmerkęs miriop. Dienoj Lincolno šimtmetinių gimimo sukaktuvių, ty. Vasario 12 dieną, nutarta sušaukti milžinišką susirinkimą ir sutaisyti protestą prieš tą ištarmę.

Proklemacija. Pereitame ketverge miesto majoras p. Busse į piliečius išleido proklemaciją, kuriaja paskiria ištisą savaitę nuo 7 iki 14 d. Vasario iškilmingiems apvaikščiojimams šimtmetinių gimimo sukaktuvių buvusio Amerikos prezidento Abrahamo Lincolno atminčiai. Valstybės milicijos paroda bus Vasario 13 dieną.

Bažnyčioj gaisras. Lietuviškoj šv. Mikolo Arkaniolo bažnyčioj (ant North Side) Sausio 1 dieną už didžiojo altoriaus užgimė gaisras ir sudegė altorius. Nuostolių padaryta sakoma ant 7000 dol. Tenai klebonu yra kun. N. Lukošius. Tai buvo pirmas visame mieste šiemet gaisras.

Turbut egzaminuoti. Pereitoj savaitėj policijos viršininkas Shippy aplankė daugumą 5c. teatrėlių ir persitikrino, jog mašinų su bėgančiais paveikslais operatoriai nėra egzaminuoti. Tai-gi dabar visame mieste įsakyta, kad tų mašinų operatoriai butų egzaminuojami ir savininkai busią baudžiami, jaigu priimsią operatorius be paliudijimų.

Pastaba motinoms. Chicagos miesto taryba nuo Sausio 1 dienos šių metų leidžia pieninininkams parduoti pieną tik nuo sveikų karvių arba pasteurizuotą. Už nesveiką pieną pieninininkai bus baudžiami. Tarybos tasai nutarimas lytisi taippat ir sviesto ir surio. Dėlto motinos ir abelnai moters pirkdamos pieną, pas pieninininkus turi reikalauti prirodymo, ar tasai pienas iš teisybės tyras, priešingai-gi apie pieno nešvarumą pranešti policijai. Jaigu motinos myli savo vaikelius ir nori, kad jie butų sveiki, tai jų privalumas ir pieninininkus daboti, nes kitaip vaikai kaip mirė taip ir mirs nuo nesveiko pieno. Tuo budu pasielgiant nesveikas pienas bus panaikintas.

Rudovičiaus reikalas. Iš Vašingtono tomis dienomis sugrįžo latvio revoliucijonieriaus advokatas Darrow. Jis beveik persitikrinęs, kad viešpatystės sekretorius Root Rudovičiaus Rusijos valdžiai neišduosiąs. Sekretoriaus nusprendimas laukiamas už 8—10 dienų, kuomet bus peržiurėta visokie dokumentai ir komisoriaus Foote nuomonė. Amerikonai už rublius carui parsiduoda su kunu ir siela.

Savaitinis Kalendorius

Sausis 1909 m.

7 k. Klēto pop.
8 p. Severino opato.
9 s. Marcijonės kank.
10 N. Ahatono pop.
11 p. Higino pop.
12 u. Arkadijaus kank.
13 s. Veronikos panos.

REDAKCIJOS PATEMIJIMAI.

Šių dienų nelaimingas ir didžiai baisus atsitikimas, kursai aplankė pietų Italiją ir Sicilijos salą, kur pasikračius ugnekalniams, sugriuvo žydintieji miestai, o kitus juros vilnįs nuo žemės paviršaus nušlavė, parodo, koks žmogus yra menka dulkė akivaizdoje visagalingos gamtos. Pražuvo tukstančiai asmenų, kurie pora minučių prieš atsitikimą gal linksminosi, dėstė įvairus plenus savo ateičiai ir su išdidumu mąstė apie savo surinktus turtus ir apie palaimas; tuotarpu vienas baisus nematomos spėkos susitsymas tą viską sumalė ir pavertė dulkėmis, o kur nesenai linksmintasi — tenai dabar verksmas ir neapsakomas skurdas. Žmogus pavergė visus žemės sutvėrimus, ištyrė daug gamtos paslapčių, gali išnaudoti žemę, vandenį ir ugnį savo reikalams, bet negali pavergti visagalingos gamtos, nes toji yra žmogaus ne valdonė, bet valdovė. Menkiausia dulkele esame akivaizdoje pasaulio ir jo neapmatuojamų pajėgų.

* * *

Panašųs nelaimingi atsitikimai tankiai ant žemės buvo kaip ilgai mųsų žemė gyvuoja. Ugnekalnių išsiveržimai ir žemės drebėjimai buvo kadaisia da baisesni, bet neprarydavo tiek žmonių aukų, kadangi žmonių giminė nebuvo taip išsiplatinus kaip dabartiniame laike. Dabar nors gamtos susijudinimai retesni ir ne taip daug smarkųs, vienok nužudoma labai daug žmonių, o ypatingai atsitikus nelaimei ten, kur tankiai žmonių gyvenama. Kad suteikti mųsų skaitytojams mėną, kokia tai yra naikintoja gamta pasislėpusi mųsų žemėje, duodame sąrašą žemės drebėjimų visose žemės dalyse.

* * *

Štai žemės drebėjimo pasekmės per paskutinius aštuonius šimtus metų:

Vieta	Metai	Zuvo
Katania, Sicilija	1137	15.000
Sirija	1158	20.000
Cilicia	1268	60.000
Neapolius	1456	40.000
Lizbona	1531	30.000
Neapolius	1626	70.000
Ragusa	1667	5.000
Schamaki	1672	80.000
Port Royal, Jamaica	1692	3.000
Sicilija	1693	100.000
Aquila, Italija	1703	5.000
Jeddo (Tokio)	1703	200.000
Abruzi, Italija	1706	15.000
Algier	1716	20.000
Palermo	1726	6.000
Kinija	1731	100.000
Neapolius	1732	1.900
Lima ir Callao	1746	18.000
Grand Cairo	1754	40.000
Kaschan, Persija	1755	40.000
Lizbona	1755	50.000
Fez, Morokko	1755	12.000
Sirija	1759	20.000
Martinica	1767	1.600
Tauris	1780	45.000
Kalabria	1783	30.000
Bolivia	1797	40.000
Neapolius	1805	6.000
Kutch, Indijos	1819	2.000
Aleppo	1822	20.000
Murcia, Ispanija	1828	6.000
Kanton, Kinija	1830	6.000
Kalabria	1835	1.000
Martinica	1839	700
Cape Haiti, S. Domingo	1842	5.000
Point-a-Pitre, Guadelou.	1843	5.000
Nielfi, Italija	1851	14.000
Great Sanger	1856	3.000
Kalabria Italija	1857	10.000
Quito	1859	5.000
Erzeroum, Maža Azija	1859	6.000
Mendoza	1861	7.000
Manila	1863	1.000
Mitylene	1867	1.000
Peru ir Ekvador	1867	25.000
Santander, Kolumbia	1875	14.000
Java	1881	40.000
Scio	1882	4.000
Maža Azija	1875	14.000
Kasmir	1885	3.000
Riviera, Italija	1887	2.300
Yunnan, Kinija	1888	4.000
Japonija	1891	5.000
Ugnek. Mont Pelee	1902	30.000
Valparaiso, Chili	1906	1.500
San Francisco	1906	452
Kingston, Jamaica	1907	1.100
Sykiu asmenų		1.300.552

* * *

Italija, ypatingai pietinė, tai stebuklinga šalis, bet podraug ir nelaiminga, kadangi tenai tankiai buva ugnekalnių išsiveržimai ir žemės drebėjimai. Tenai jau žuvo šimtai tukstančių žmonių, kurius užbėrė pelenai, užliejo ugnekalnių lava, arba sumaltų namų griuvėsiai, uolos ir t.t. O tečiaus žmonės, tarytum, juoktusi iš tų gamtos prajovų, nes tuojaus po išsiveržimui palei ugnekalnius dar ant neataušusios lavos stato namus, puikiausius rumus, ištaiso kaimus ir ukes, neatkreipdami atidžios, kad kožną valandą jų gyvybė kabo kaip ant plauko. Atkakli žmogaus dvasia, jaigu gamtai grumoja...

* * *

Su buvusiu S. L. A. pirmininku F. Bagočiumi esama kas blogo, jaigu per S. L. A. organą atkreipta prieš jį "naujausio sistemo" kanuolės ir šaudoma į jį be pasigailėjimo. Andai organe pagarsinta jo privatiškas laiškas, paskui vėl rašoma suktybės sulig posmertinių išmokėjimo ("Tėv." No. 48), o gal vėliau atsiras ir daugiau visokių priekabių. Negerai žmogui tarnaujančiam dviem viešpačiam ir vienam prieš visus negalima atsispirti. Turbut už protestoniškų biblijų pasirupinimą jam dėkojama tuo budu.

* * *

So. Bostono "Keleivis" matyt pavirtęs jau į dvasišką laikraštį, nes ima perkratinėti netik popežių paėjimus ir darbus, bet nemiršta nepašaipius ir paties krikščionybės Idealo, pasaulio Išganytojaus. (vidi: No. 52). Tai vis daroma pagal socijalizmo tikėjimą...

* * *

"Vien. Liet." praneša, jog Wilkes-Barre, Pa. išeinantis lenkų laikraštis "Górnik" rengiąs išleisti lietuvišką laikraštį vardu "Darbininkas", kuriam jau renkąs ėmėjus ir ieškąs darbininkų. Kokios pakraipos busiąs tas laikraštis, da nežinia. Na, lenkai dėl "biznio" išvirs galų-gale lietuviais.

* * *

Peterburgo universiteto rektorius Borgmanas, profesorius Mezermickis ir chemikas Dijanin radę Druskininkuose mineraliniame vandenyje r a d i ų, labai veikiantį ir brangų metalą. Druskininkai guli ant Nemuno kranto ir priklauso Grodno gubernijai.

* * *

Vilniaus gubernijos valdžia — kaip rašo Vilniaus "Viltis" — nesenai patraukė teisman kun. Juozapą Sidorskį, Trakelių kleboną, už tai, kad jisai pernai Spalių 5 dieną, caro dienoje, nelaikęs už carą pamaldų. Bet pasirodė, kad kun. Sidorskio jau esama mirusio Birželio 23 d. tais pačiais metais. Tuotarpu Trakelių policija jį apskundžiusi valdžiai, kad jis nesimeldęs Spalių 5 dieną... Tai kur tvarka!

Baisenybės Italijoje.

Naujas žėmės drebėjimas atsinaujinęs Messina mieste prieš Naujuosius Metus. Tasai antras drebėjimas pagalios visiškai miestą sunaikino. Keli bustai, išlaikiusieji pirmutinį žemės drebėjimą, dabar turėjo sugriuti ir menama, kad dar daugiau tenai žmonių pražuvę.

Mųsų planeta, ant kurios męs gyvename, nors perleidžius daug didesnių baisenybių savo amželyj, bet panašaus atsitikimo, koksai dabar įvyko Italijoje, kur pražuta su viena valanda tiek žmonių, niekad da nebuta. Skaitoma, kad žuvę į pusę milijono žmonių! Tai pirmas krikščioniškoj eroj atsitikimas, pirmoji tokia didelė Dievo rykštė.

Abelnai daleidžiama, kad miesto Messina gyvavimas jau užsibaigęs, nes antrasis žemės drebėjimas galutinai viską sunaikinęs. Visi, kurie pirmame nelaimingame atsitikime pasiliko išgelbėti ir laukė sau pagalbos nuo kariškųjų laivų, liko užmušti. Daugumas žuvo gelbstint sužeistuosius.

Tiktai viename Messina mieste pražuta 100.000 žmonių, o išsigelbėta nedaugiau 10.000. Tokias žinias parneša išsigelbėjusieji ir sužeistieji, kurius tukstančiais gabenama kariškais laivais į kitus Italijos uostus.

Messina, kaip rašoma iš Neapoliaus, visai sunaikintas. Kurie namai nesukrito, tuos gaisras užbaigė. Po žemės drebėjimui kadangi tuojaus užgimė gaisras ir viską su žeme sulygino. Iš niekur nebuvo jokios pagalbos.

Messinos sunaikintan uostan užsuko Anglijos skraiduolis "Sutley", atplaukęs iš Malta. Paskui atplaukė Rusijos šarvuotas skraiduolis "Admiral Makarov" ir skraiduoliai "Slava" ir "Carevič". Abiejų tų tautų oficierai ir jureiviai veikia ką tik gali, by tik nelaimingiems, likusiems gyvais, pagelbėti. Bet gelbėjimas apsunkintas, nes nuolatos lija.

Sutaisyta ant greitųjų lauko ligonbučiai. Karalius su karaliene podraug su visais kitais sužeistuosius šelpia, ramina, juos gelbsti. Bet visų išgelbėti vienu žygiu negalima. Su pagalba pirmiausia pultasi į didesnius miestus, tatai apie tų miestų atsitikimus daugiausia ir rašoma. Bet kur mažesni miesteliai, sodybos, kaimai? Tos vietos tik vėliau bus pasiekiamos.

Karalius Emanuel aplankęs žuvusį Messiną ir jį apraudojęs, tuojaus nukako į m. Reggio, Kalabrijoj, kurio didesnė dalis įsmuko atsivėrusios žemės prapultin. Tenai įgulos komendantas karaliui pranešė, jog žuvo 40.000 žmonių!

Tentellone miestas, taipgi Kalabrijoj, užlietas jura ir dabar nugrimzdęs ant 700 jardų gilumon.

Desėtkai kitų miestų ir miestelių sugriuvo, taigi užmuštų skaitlius pasididino. Ir negreit išgirsime teisingą žuvusių žmonių skaitlių. Garlaiviai dienomis ir naktimis gabena sužeistuosius ir likusius sveikus į kitas vietas. O tukstančiai sveikų ir sužeistų klaidžioja be jokio maisto ir pastogės po nelaiminguosius ir suskylėjusius laukus.

Telegrafu susinešimas su Messina vėl sujungtas. Gaisrą mieste užgesino Katanijos ugnegesiai su atplaukusių jureivių pagalba. Iš Neapoliaus ir Katanijos atgabenta karumenė. Sakoma, kad metai pereis, kol bus galima visus lavonus iš po griuvėsių išrinkti. Miestas mat buvo didelis, dailus.

Muitų bustas, gelžkelio stotis, visi vieši namai ir įstaigos pražuvo. Užmušta visi iki vienam miesto ir valdžios valdininkai.

Gatvės absoliutiškai sumaišytos su žeme. Likusieji gyventojai negali atrasti savo vietų, kur jie gyveno.

Lavonai iš po griuvėsių ištraukiami ir tuojaus viešuose daržuose užkasami. Karalienė lankė ligonbučius ir sužeistuosius kaip galint ramino. Girdėdama baisius pasakojimus verkė.

Miestas Katanija, arti m. Messina, nekliudytas žemės drebėjimu, bet gyventojai naktimis negali miegoti, bijodami, kad ir jų toji baisioji nelaimė nepatiktų.

Katanijoj jau nėra vietos sužeistiems, atgabentiems iš nelaimingojo krašto. Vietinis arcivyskupas, kardinolas Bontifa, savo visus pinigus, kokius tik turėjo, atidavė dėl duonos alkstantiems.

Valdžia turi labai daug rupesčio su svetimžemių likimu, kurie tame laike tose apigardėse žuvo. Žuta labai didis skaitlius turistų ir amerikonų ir šiaipjau keliaujančių žmonių. Apie jų likimą valdžia gauna daug užklausimų, bet negali duoti rimto atsakymo. Messine pražuvęs su savo žmona Amerikos konsulis Artur S. Cheney.

Visose tose nelaimingose apigardose reikalaujama tuojaus visos armijos karumenės, kad nelaimingiems suteikti šiokią tokią pagalbą. Norints jureivių ir armijos pagelbinės partijos nuolatos dirba, bet to visko nepakanka.

Visi Europos viešpačiai nusiuntė depešas Italijos karaliui su dideliais sąjausmais. Prancijos depeša ypač buvus nepaprastai karšta, ir valdžia tuojaus į Messiną išsiuntė penkius šarvuočius. Nugabenta daug lovų ir valgomųjų produktų. Iš kitur taipgi siunčiamos pinigiškos aukos. Popežius paaukojęs 400.000 dol. Kiti viešpačiai ir turčiai taipgi gausias aukas aukoja. Dau giausia aukų plaukia iš Amerikos. Tarp tautų įvairųs nesutikimai išnykę, jaigu čia apeina artimo gelbėjimas. Niekas nežino, gal šiandie tenai ištiko nelaimė, o rytoj kur kitur.

Mieste Palmi pražuta 1.500 žmonių, bet sužeistųjų kelissyk tiek. Dvi trečdali miesto sugriauta. Visi aplinkui kaimai taipgi labai daug nukentėję.

Messine kalėjimas sugriautas ir daugumas kalinių išliko gyvais. Jie paskui po griuvėsius valkiojosi ir viską plėšė. Plėšikus liepta šaudyti. Mieste nuo lavonų puvimo oras labai perimtas. Iš Neapoliaus nugabenta keli garlaivai negesintų kalkių, su kuriomis lavonai laidojami. Sugriuvo kazarmės ir beveik visa kareivių įgula žuvus. Messinos siauruma pilna žmonių ir gyvulių.

Šiomis dienomis ant salų Stramboli buvo tvirtas žemės drebėjimas, besitęsiantis tik 3 sekundas. Ugnekalnis Stramboli ėmė veršties ir daug aplinkinių namų sugadyta. Su žmonėmis nelaimingų atsitikimų nebuta.

Messinos arcivyskupas griuvėsiuose atrastas pusgyvis ir išgelbėtas.

Visos Italijos gyventojai dalyvauja savo brolių gelbėjime, kas kuo išgali, kas kaip tik moka. Patsai popežius Vatikane įsteige sužeistiems ligonbutį su keliais šimtais lovų. Karalius ligoniams pavedė kelis savo rumus ir vasarnamius.

Karalius su karaliene sugrįžo Ryman. Karalius pasakoja, kad Messine tvarka padaryta ir iš po griuvėsių atkasami lavonai.

Sala Sicilija ir provincija Kalabrija ilgai apraudos tą nelaimingąją rykštę. Italija ilgai gėdės.

Lietuvos rusai ir lenkai.

Verta įsidėmėti, ką aiškiai ir primygtinai apskelbė vyriausybės šelpiamasai laikraštis "Vilenski Viestnik" nr. 1632 apie rusų santikius su kitataučiais, ypač-gi su lenkais "Šiaurės-Vakarų krašte", suprask: Lietuvoje. "V. V." taip kalba:

Per slavų susivažiavimą Čekų Pragoje (Liepos mėn.) skyrium tarėsi lenkai su rusais apie savo santikius. Ir sutiko, kas ir seniau visiems buvo aišku, jog vadovauti turi teisę ne tie, kurie aukščiau kulturoje yra pašokėję, labiau apsišvietę arba praturtėję, bet tie, kurių yra toje vietoje dauguma. Kadangi "Šiaurės-Vakarų krašte" rusų yra daugiau, tai ir vadovauti jiems pridera. Taip suvažiavimas Pragoje ir supratęs pasakymą: "liuosi su liuosais, lygųs su lygiais".

Tai nepatiko vietiniams lenkams, kurie norėtų čia viešpatauti dėl to tiktai, kad jie čia turtingesni, lyg tarytum mokytesni ir kulturingesni už kitas to krašto tautas. Jei vietiniai lenkai sutiktų su Pragos tarybos nusprendimu, tai jiems prisieitų nebesivadinti kulturtregeriais (šviesos nešėjais) "bėdnos ir tamsios" Baltarusijos, sutikti, jog baltarusiai turi teisę susiprasti ir pasisakyti rusų tautos esą, atsisakyti nuo bandymų įkurti čia vietinių kalbų mokyklas ir nebeturėti noro lenkinti šito krašto ir daryti jo lenkų provincija...

Rusai lenkams tiek tegali pasakyti: Ponai lenkai, jųs savo giesmelę čia jau pagiedojote; jųsų broliai iš Lenkų Karalijos slavų suvažiavime teisiai ir atvirai išsitarė, jog jųs neturite jokios teisės tikėties, kad kaip-nors paimsite viršų ir kame-nors imsite vadovauti. Suprantame, jog galėjote vadovauti tada, kada liaudies niekas neskaitė politiška spėka ir jos balso niekas neklausė; bet visuomenei pradėjus sparčiai demokratizuoties ir visiems piliečiams tarp savęs lyginties, jųs, kaipo silpna mažuma, turite gera valia užleisti savo vietą kitiems ir pasilikti užpakalyje. Jųsų teises, kaipo mažumos teises, męs nepripažįsime tiek, kiek jos nesipriešįs didžiumos teisėms ir rusų valstiškumui; tiek kiek teisių pripažįstame ir kitoms čia gyvenančioms tautoms, žinoma, jei neperdėsite politikos, tautos ir religijos dalykuose.

Lenkai-gi taikindamies su rusais, galėtų pasakyti: Broliai rusai, męs čia per kelerius amžius dirbome prieš jus Didžiosios Lenkijos naudai, bet D. Lenkija per savo atstovus nuo mųsų atsisakė ir visas kulturos darbo teises jums pripažino. Todėl mums prisieina likviduoti savo reikalai ir stovėti šaly. Tečiaus įpratę kulturiškai dirbti, visiškai sudėti rankų negalime ir iš čia išeiti negalime, nes su šiuo kraštu taip susigyvenome, jog jis pasidarė mums antrąja tėvyne. Todėl ir norėtumėm su jumis susitarti, kiek męs galime dalyvauti bendrame kulturos darbe, kurį jųs, kaipo šeimininkai, teiksitės mums pavesti. Iš savo pusės męs įtikiname jus, rusai, jog nieko nebedarysime tokio, kas priešintųs jųsų tautiniams, kulturiniams ir valstybiniams reikalams, ir pasirupįsime buti vertais naujosios savo tėvynės piliečiais ir atsidėjusiais darbininkais jos gyventojų rusų labui.

Bet ar gali lenkai taip pasakyti? Ne, dabar jie to nepasakys. Bet ateis laikas, kada pakraščių lenkai supras, jog jie teturi vieną-vienatinę tėvynę — Rusiją, ir tatai mums pasakys; tada tik ir rusai paduos jiems brolio-slavo ranką. Bet neankščiau..."

Tokiu lenkus pažeminančiu balsu rusai per vyriausybės laikraščius dar niekados, rodos, nekalbėjo. Ką ir kaip lenkai ant to atsakys? Gal matydami, jog sunku atvira kovoti su krašto šeimininkais rusais, ištikro pasitrauks šalin ir paslapčiomis ims veikti, idant kitoje vietoje kaip-nors atsigavus; ims kiečiau darbuoties tarp baltarusų ir lietuvių, idant, juos sulenkinus, pasidarytų reikalaujamą "didžiumą". Išdrįstame tai pranašauti, matydami, kas ir dabar jau daro si.

O ką turi atsakyti baltarusai ir lietuviai, ta Lietuvos krašto didžiuma? Neužsigindami esą Rusijos piliečiais ir nesipriešindami Rusijos "valstybiškumui", baltarusiai ir lietuviai, kiekvienas savo krašte, kur sudaro didžiumą, reikalauja pilnos laisvės savo tautinės kulturos darbe ir savo krašto namų reikalų tvarkyme. Jei ištikrųjų valdžia pradeda pripažinti liaudžiai balsą, tai negali stabdyti visuomenės demokratizavimos, negali reikalauti, kad visuomenės darbas eitų vienų rusų šeimininkų labui, negali per pirštus žiurėti, kaip lenkai-turtuoliai stengsis viską išnaudoti — savo labui. Baltarusiai ir lietuviai reikalauja, kad butų atiduodama, kas kam pridera.

Naujieji Metai veikaluose.

Ne visada ir ne visur apvaikščiota Naujieji Metai Sausio 1 dieną, kadangi pas daugumą tautų toji iškilmybė atsibudavo pavasario ir rudens dienomis, kuomet esti dienos su naktimi susilyginimas, arba vasaros ir žiemos dienomis, kuomet esti nakties su diena permainos.

Atenų civiliškieji metai prasidėdavo vasaros permainoje. Numa Pompilius Romoje metų pradžią paženklino pavasario permainoje. Pirmieji krikščionįs metus pradedavo įvairiose metų dalyse: Tyriuj — Spalių 19 d., Heliopolis — Rugsėjo 23 d., Kapadocijoj — Gruodžio 12 d., Arabijoj — Kovo 22 d., o paskui beveik visoj Graikijoj, Romoj ir Romos viešpatijos vakarinėse provincijose pirmieji krikščionįs jau atrado julijonišką kalendorių, taigi jie ir metų pradžią apvaikščiojo Sausio 1-mą dieną.

Julius Cezaris Romos viešpatystėj reformuodamas kalendorių su tikslu senų klaidų jame atitaisymo, 46 metuose prieš Kristų paženklino kalendoriuje 345 dienas; sekanti metai prieš Kr., prasidėjo jau Sausio 1-mą dieną ir turėjo 365 dienas. Vienok ne visur priimta toji skaitlinė už metų pradžią. Pagal Bizantijos arba Konstantinopilės laiko skaitliavimo, kuris podraug su Graikijos bažnyčios apeigomis perėjo ir į Rusiją, pradžia metų budavo Rugsėjo 1 dieną. Tiktai Petras Didysis metų pradžią perkėlė ant Sausio 1-mos dienos 1700 metais.

Penkioliktame metašimtyj Prancijoje Naujieji Metai apvaikščiota Kovo 1 dieną, o viešpataujant Karolingams — Gruodžio 25 dieną; skaitliavimą nuo Sausio 1-mos dienos pradėta tik 1563 metais; — vienok laike revoliucijos Prancijoje pradžia metų perkelta ant rudens dienos su naktimi palyginimo, Rugsėjo 22 dienos, ir tas traukėsi nuo 1792 metų ligi 1806 m., paskui priimta naujo stiliaus arba grigališkas kalendorius.

Iš Europos viešpatysčių vėliausia, nes net 1752 m., Anglija priėmė Naująjų Metų pradžią Sausio 1 dieną. Pirmiau tenai pradžia metų buvo skaitoma Kovo 26 dieną.

Pradžia 1908 metų pripuola ant 13 dienų vėliau, ty. Sausio 14 dieną; tasai skirtumas užauga 8 dienomis kas 400 metų. XVI metašimtyj buvo jau 10 dienų, nuo 2.200 metų bus 15 dienų, po 12.300 metų — 3 mėnesiai, o perėjus 48.900 metams — ištisi metai, ty. tuomet abiejų stilių kalendoriu susilygis, jaigu ligi anam laikui, suprantamas dalykas, nebus julijoniškame kalendoriuje jokio pataisymo.

Apart naujo ir seno stilių, kurius mums tankiausia prisieina vartoti, priguli paženklinti da dieną, kurioje Naujuosius Metus pradeda tautos, pasiremdamos ant savo padavimų arba savo kalendorių.

Rugsėjo 1-moji diena yra pradžia 7417 metų Bizantijos eros ir šitos eros autorius nežinomas. Toji era paduoda pasaulio sutvėrimą ant 5508 metų prieš Kristaus užgimimą; pagal tos eros skaityta metai visoj Rytų viešpatystėj, patrijarkai išleidinėjo savo paliepimus, istorikai paženklindavo pasiremiant ant tų metų svarbesnių atsitikimų laiką. Ir šiandie toji era visur naudojama.

Kaptai Naujuosius Metus pradeda Rugpiučio 1 dieną, nestorai ir jakobitai pagal julijoniškojo kalendoriaus, Spalių 1 dieną.

Kinijoj Naujieji Metai pradedama jauno mėnulio dienoje, ty. tarp Sausio 20 d. ir Vasario 18 d. Taippat Naujieji Metai prasidedavo ir Japonijoję ligi 1872 m., o Korejoje ligi 1892 m., bet dabar jau ir tenai priimta grigališkas kalendorius.

Pas žydus Naujieji Metai pripuola pirmoj dienoj Tišri mėnesio, pertat jie ir laikomi per Dievo teismą (Jom Hadim). Kadangi jų Naujieji Metai buvo apskelbiami su triubomis, tatai ir buvo vadinami "triubų diena". Žydai metskaitlių pradeda nuo pradžios pasaulio, kuris pagal jų apskaitymus pripuolė 3761 metuose prieš Kristų. Šiemet žydų Naująjų Metų diena pripuls Rugsėjo 26 dieną ir skaitysis nuo pasaulio sutvėrimo 5669 metai.

Turkai savo erą skaito nuo pabėgimo Mahometo iš Mekkos, ty. nuo 1326 m.